

מוכירות הממשלה

W 80

Co נאמריה

1310
צמח מס' 1 למס' 3

פרוטוקול
ישיבת הועדה להתיישבות
כ"ג בשבט תשל"ה - 4.2.75

בכחו השרים: י. גלילי - יו"ר, א. ארזן, י. אלון, מ. חזבי,
א. ידלין, א. עופר, מ. קול, י. רפאל, ח.י. צדוק,

בעדרו השרים: ש. הלל, ש. פרס, י. רבינוביץ, ש. רוזן.

בכחו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: ר. ויץ, ח. פינקלשטיין, י. קלארמן.

בעדרו חברי הנהלת הסוכנות היהודית: מ. בראון, פ. ספיר, א. שנקר,
ע. שפירא, א.ל. דולצין, ר. יגלום
מ. קירשבלום, מ. קרובה

משתתפים בוספים:	ש. אבני	- משרד השיכון
	א. אייל	- משרד האוצר
	ע. ארזן	- לשכת השר י. גלילי
	א. ביידץ	- מנהל מקרקעי ישראל
	ש. דיבון	- משרד החוץ
	ר. זאבי	- משרד ראש הממשלה
	אלוף י. ורדי	- צה"ל
	מ. בצר	- משרד הבטחון
	ש. שקלוביץ	- משרד החקלאות
	י. גוטמן	- לשכת שר המשפטים

משתתפים בוספים מטעם
הסוכנות היהודית: י. אדמוני, י. צור, י. שמיר, מ. ריבלין.

א. ליטבסקי - מזכיר הועדה

סדר היום: הת/6. הצעת תוכנית להתיישבות חדשה.

הצעת

בפרוטוקול זה 2 דפים

ימח' קמ"י

אני פותח את הישיבה ומבקש את מר אדמוני להביא את ההצעה המונחת על השולחן,

היו"ר השר י. גלילי:

לגבי ההתישבות החדשה.

מר י. אדמוני:

הצעת המחלקה להתישבות להקמת ישובים נוספים לשנת 1975 כוללת את הישובים המפורטים ברשימה המופיעה כאן, והרשימה הזו היא חלק מרשימה רחבה יותר של ישובים שהמחלקה להתישבות סימנה אותם כמוצעים להתישבות. הישובים המסומנים על-גבי המפה בנקודה אדומה, מצביעים על הנקודות שהמחלקה להתישבות מתכננת להקמה באזורים השונים של הארץ, כאשר הנקודות הכחולות מסמנות ישובים קיימים. 36 ישובים סומנו על-ידי המחלקה להתישבות כאפשרויות הנראות לנו. מתוכם ברר את הישובים המופיעים בהצעה זו, וזאת תוך התייעצות עם יו"ר הועדה ותוך הבאה בחשבון של שקולי עדיפויות שונים.

השר מ. קול:

אני מבין ש-36 ישובים אינם כותרת לעתונות.

מר י. אדמוני:

זה כבר הופיע בעתונות, כך שאין זו כותרת לעתונות.

השר י. גלילי-היו"ר:

המספר 36 הוא מספר אוריינטציוני של המחלקה להתישבות, ואין לו מעמד אשר מחייב אותנו.

מר י. אדמוני:

כאשר תנועות הנוער ותנועות ההתישבות רוצות לדעת מהי התכנית לקמה שנים נוספות, אנו נותנים את המספר הזה לטווח ארוך, כדי שתדענה למה הן יכולות לכוון את עצמן. אני רוצה לפרט את ההצעה המופיעה כאן.

הישוב הראשון המוצע הוא קשת. זהו אחד הישובים המתוכננים במרכז רמת-הגולן. כידוע היתה בעיה של סגירת הפער שבין גוש רמת-מגשמים לבין אגן-זיון במרכז רמת-הגולן. עד כה ההחלטה היחידה היתה לגבי הקמת המרכז האזורי העירוני, אשר נמצא במקום בו נמצאת קצביה. ישנה החלטה על הקמת כפר תעשייתי ראשון ברמת-הגולן, שגם הוא מופיע על המפה שלכם. אנו מציעים הוספת

מר י. אדמוני

ישוב בגוש הישובים המרכזי ברמת-הגולן. הישוב הזה צריך להיות מושב שתופי בשל האופי המוצע לו. מיקומו הוא מדרום לנח"ל גשור. אם הצבא היה מעמיד לרשותנו את המחנה של נח"ל גשור, לצורך הקמת הבסיס לישוב, היינו מרוצים. אך הצבא מסרב לפנותו, ומכיוון שכך אנו מציעים להקים את הישוב בסמוך למחנה הזה.

יש שלוש אלטרנטיבות, שכולן במרחק של עד 3 קילומטרים דרומה או מערבה למחנה הזה. הישוב יסתנף לקבוצת הישובים הדרומיים - גוש רמת-חיספית, רמת-מגשימים ונוב, ומבחינת השירותים שלו הוא מצטרף למרכז האזורי חיספית, שבו יקבל את כל השירותים הדרושים לו.

מה המרחק ביניהם?

השר א. ידלין:

בערך עשרה קילומטר.

מר י. אדמוני:

המרחק בין רמת-מגשימים לעין-זיון הוא 38 ק"מ.

השר י. גלילי-היו"ר:

המרחק עד המרכז האזורי הוא 10 קילומטר, ומרחק זה אינו יוצר שום בעיה מבחינת

השר י. אדמוני:

ההזדקקות לשירותים. מספר היחידות המתוכנן כאן הוא 100-150. כאן מדובר בטפוס של משק שאינו חקלאי-משפחתי שבו מספר המשפחות הינו קבוע. אני חושב שהענפים יהיו משותפים, ואפשר להביא בחשבון גידול במספר המשפחות, במידה ויפותחו ענפים לא חקלאיים.

מדוע שיתופי ולא אינדיבידואלי?

השר מ. קול:

כי אין כאן מכסת מים וקרקע מספיקים, ולכן צריך ללכת בדרך של שלוב חקלאות

מר י. אדמוני:

ותעשייה, ואין לכך דרך אחרת מאשר משק שתופי, אם כי זה יכול להיות בסופו של דבר משק משפחתי עם ענפים משותפים. לרשותו אנו רוצים להעמיד 1500 דונם. במשך שנתיים בערך ערכנו סקר על רמת-הגולן. באופן טבעי, מיד לאחר מלחמת ששת הימים, חפשנו רכוזי קרקע גדולים, ומצאנו אותם באזור הדרומי של רמת-הגולן ובאזור קוניטרה. מרכז רמת-הגולן עני יותר בשטחים הראויים לעבוד. בעזרת מכון וולקני

וצוות גדול של חוקרים, חקרנו את האזור בכל הנוגע לנתוני המים, הקרקע ואפשרויות הגידולים. לאור הסקרים האלה הגענו למסקנה כי יש לנו אפשרות להקים 3-4 ישובים, שמבחינת טפוס המשק יהיו דומים לטפוס המשק אשר מוצע בקשת. כלומר יעמוד לרשותם שטח של 1500 דונם לעבודי שלחין ועוד משבצת מרעה של 20 אלף דונם. מבחינת המים, יש בשטח זה מספר מעינות, שהמפורסמים ביניהם הם מעצנוצ פאחם הנמצאים שלושה קילומטרים צפונית-מזרחית לנקודה המוצעת קשת. זהו מקור מים גדול מאד. בקטע זה של רמת-הגולן בצמוד לקשת, נמצאים מעינות תנוריה, שגם הם מקור מים די גדול ברמת-הגולן. בנוסף לכך אנו מציעים מספר אגומים, אחד מצפון לחושניה אשר יוקם כבר בשנת התקציב הבאה, ותה"ל מציע בצוע קדוחים לא עמוקים ברמת-הגולן, אשר יכולים להגדיל את כמויות המים אשר תעמודנה לרשותנו. בקטע זה של רמת-הגולן, המים אינם מהווים גוון מגביל. אנו לא מציעים להוסיף יותר מ-11-12 מליון קוב לרמת-הגולן, כמות מים אותה החלטנו לתת מן הכנרת. כל יתר המים יבואו ממקורות של רמת-הגולן עצמה. בנושא זה אנו היום הרבה יותר אופטימיים מאשר בשנים הקודמות, על סמך עובדות שמצאנו בשנים אלה. יש עכשיו אגומים גדולים לרכוז כמויות גדולות של מים, ואנו יודעים הרבה יותר על רמת-הגולן מבחינת אספקת המים.

הגורם המגביל אותנו ברמת-הגולן

הוא הקרקע, ולכן באה ההצעה למכסת קרקע של 1500 דונם. במשקים שתופיים שבהם יהיה שלוב של חקלאות ותעשייה.

מבחינת הענפים, נחתי סקיצה של הצנשים

האפשריים, מותאמים לקרקעות שאנו יכולים להעמיד לרשותו של כל ישוב. כאשר אני אומר מטע אינטנסיבי, הקוונה היא למטע יותר עמוק, מבחינת עומק הקרקע. כאשר אני אומר מטע אקסטנסיבי, אני מתכוון למטע פחות עמוק מבחינת עומק הקרקע ופחות משובח בטיבו. יש גם תכנון יותר מפורט לפיתוח הענפים.

באשר לענפי התעשייה, אנו מכוונים לרצונות

של האוכלוסיה אשר מיועדת ליישב את המקום. היות והגרעין הראשון אשר מיועד ליישב את קשת נמצא במחנה צבאי בחושניה, והנטיה של אנשיו היא לעבודות אלקטרוניקה ועץ, זו תהיה המגמה בישוב זה, וכבר קשרנו ביניהם קשר עם המפעל הקיים למתכת ואלקטרוניקה במרכז בני-יהודה. אנו יכולים להקים בעתיד הקרוב מפעל בקשת, שיהיה קשור עם המפעל בבני-יהודה, אשר יוכל לספק לו הזמנות. המפעל בבני-יהודה, יוכל לספר עבודה גם למפעלים נוספים אשר יוקמו ברמת-הגולן. אנו רוצים להפוך את המפעל

בבני-יהודה, למפעל מרכזי ברמת-הגולן. יש לו ~~מפעל~~ מחלקת בקרה, אשר יכולה לשרת מפעלים אחרים מבחינת בקרת הטיב, ויכול להיות שנראה את כל התעשייה ברמת-הגולן מתפתחת בכוון אחד, אשר יהיה קשור בעיקרו לייצור הבטחוני, כאשר יש לו מרכז הנדסי ומרכז בקרם אחד, ויהיה שם מרכז אחד להכשרת עובדים. במפעל אשר בבני-יהודה כבר נפתח מרכז להכשרת עובדים. היום יש בו 20 איש, ואפשר לראותו גדל ומכשיר עובדים נוספים לתעשייה מקרב אנשי הישובים ומקרב אנשים אשר יבואו להתישב באזור. באותה מידה שאנשי גרעין עליה-70 אינם רוצים בשלוב של תעשייה וחקלאות, הגרעין אשר מיועד לקשת מעוניין בשלוב זה, והדבר בהחלט אפשרי.

מרכז בני-יהודה נמצא על ציר הדרך מעין-גב לישובים המרוכזים ברמת-הגולן. בנינו בו למעלה ממאה בתים, חציים כבר מאוכלוסים, יש די מועמדים לאכלוס הבתים הנוותרים, והם רוצים לעבוד בתעשייה ובשירותים לאזור כולו. המרכז העירוני נמצא במרכז רמת-הגולן, בצומת הכבישים קצביה. עד כמה שידוע לי, הגרעין הראשון של קשת מורכב מישראלים, משפחות צעירות ולא רק משפחות.

השר מ. חזני:

אני רוצה לשאול ביחס לתל-זית:
א. האם העברת מים וקרקע לקשת, אינם פוגעים במכסה המיועדת לתל-זית?

מר ר. וייץ:

לא.

מר ר. צאנז:

האם את נח"ל-גשור * בנה הנח"ל מכספו או מחלקת ההתישבות של הסוכנות?

מר ר. וייץ:

הנח"ל בנה את הנקודה, עם השתתפות כספית קטנה שלנו.

מר ד. אבני:

דיבר יחיאל על רכוז התעשייה בישובי רמת-הגולן. נדמה לי שזוהי תהיה טעות.

השר ח. צדוק:

האם אני מביעים דעות או רק שואלים שאלות הבהרה?

היו"ר השר י. גלילי:

הערות אחר-כך.

מר י. אדמוני:

א. אין פגיעה בקרקע המיועדת

לאף אחד מהישובים ברמת-הגולן.

לפי התכנון של הישובים ברמת-הגולן במהדורה ישנה, אישרנו 4500 דונם לכל ישוב, מהם 3000 לשלחין קבע ו-1500 דונם בעל-זמני. המשבצת הזו מיועדת לכל ישוב מהישובים המתוכננים. מה שמוצע כאן הוא טפוס משק שונה על קרקע נוספת, מבלי לשנות מהתכנון באף ישוב מן הישובים הקודמים.

השר מ. חזני:

זאת אומרת שהתכנון של תל-זית בעינו עומד?

מר י. אדמוני:

התכנון של תל-זית בעינו עומד.

מחנה גח"ל גשור מומן מתקציב ההתישבות.

העניין הגיע לדרג גבוה של בירורים, ונתקבלה דעת צה"ל, כי אינו יכול לפנות את המחנה.

היו"ר השר י. גלילי:

יש כאן בעיה כספית ויש בעיה של תפיסת

המחנה. לגבי הבעיה הכספית, איני

ממהר להתחשבן עם תקציב משרד הבטחון, שמא ייצא תקציב משרד הבטחון מקופח. לגבי החזרת המחנה, התיחסנו בהבנה לטעון של צה"ל, שהוא צריך להמשיך להחזיק בו.

++++++

שאלה: מה אתה יודע על הפוטנציאל

הספציפי של הגרעין המיועד לקשת? האם הוא מהווה פריצה למועמדים להתישבות מעבר למה שידענו עד כה?

מר י. אדמוני:

הגרעין מורכב מבחורים צעירים לאחר

שירות צבאי. בתחילה היה גרעין מעורב

של דתיים וחלוניים, היום ש זהו גרעין של משפחות דתיות צעירות.

זהו פוטנציאל גדול של כח אדם. עד כמה הוא גדול, איני יודע, אך

אני יכול לומר כי האנשים במקום מחזיקים בו בתנאים קשים מאד, ואיני

יודע אם איזה שהוא גרעין שקם לאחר מלחמת ששת הימים, עבר גלגולים כה

קשים. למרות זאת הוא מחזיק מעמד וגדל לאט לאט, תוך הקפדה על כח-האדם

שהוא קולט. אני מאמין שלא יקשה לרכז את הגרעין של 100-150 משפחות

לישוב המקום. התחרות בין הגרעין שיעלה לקשת לבין הגרעינים שצריכים להשלים את נו"ב, רמת-מגשימים ותל-זית, נובעת מכך שכולם נשענים על אותו מאגר של כח אדם. אני חושב שיש לנו פוטנציאל מספיק של כח אדם שירצה לבוא לשם. מבחינת הנסיון שיש לנו לגבי הישובים הדתיים, זהו כח אדם מאיכות מעולה, אשר מתקבל ללא-אחר סלקציה חריפה מאד, וההצלחות הכלכליות והחברתיות של הישובים מעידות על-כך.

השר א. אוזן:

יש לי שתי הערות: 1. לגבי קשת

אני חושב שהגרעין הקיים יצטרך

לעבור ועדת קבלה, כאילו אינו יושב שם, כדי למנוע תופעות שעוללות להתברר אחר-כך. יש ועדת קבלה המורכבת מאנשי צבור ומאנשי מקצוע, ביניהם גרפולוג ופסיכולוג, והבדיקה שהיא עושה מוכיחה את עצמה.

2. מבחינת סדר-הגודל של המשק,

או הענפים שיהיו בו, אני רוצה להבין כי הנושא יידון אחר-כך במסגרת המוסדות המיישבים, כלומר משרד החקלאות והמחלקה להתישבות, כי איני בטוח שצריך לקבל את הפסיקה לגבי גודל היחידה.

מר י. אדמוני:

ההחלטה בעניין זה היא של שר החקלאות הקודם.

השר א. אוזן:

מותר גם לי לשנות משהו.

מר ו. וייץ:

אין וכוח על-כך.

השר מ. חזני:

יושב גרעין ברמת-מגשימים הישנה, ובחלק מהבתים בנוב, וממתין לעליה

אל תל-זית. מה תכננה המחלקה להתישבות בקשר לתל-זית?

מר י. אדמוני:

אמרתי כי יש לנו רשימה של הרבה מעבר ל-8 ישובים שמוצעים פה. מתוך

רשימה זו בחרנו את אלה המוצעים כאן, בעיקר באמצעות יו"ר הועדה. תל-זית בשל להקמה, אך הוא אינו היחיד שבשל להגמה. יש מגבלות שונות במסגרת התכנית המוצעת, ולכן תל-זית אינה מוצעת כאן, וכמוה עוד כמה ישובים.

מר ד.אבני:

אני רוצה להתייחס להערתו של יחידאל
על מרכז התעשיה. בני-יהודה הוקם
כמרכז גושי עבור ישובי הסביבה. הוא הוקם בתוך הקו הירוק, בגלל
המפעל של התעשיה האירית, ואני שותף להערה של יחידאל. אך בענין
התעשיה אני חושב שזו תהיה שגיאה, אם נלך בדרך זו. נדמה לי שאסור
להקים מערכת תשתית כפולה ופצול, לא רק משום ששני החלקים יהיו
חלשים. צריך לרכז באזור התעשיה של מרכז התעשיה, את כל
המפעלים שאין להם מקום בישובים. במרכז התעשייתי מפתחים אלף דונם
לתעשיה, ויש להביא לגבוש במקום פצול.

מר י.אדמוני:

יש כאן אי הבנה: לא דברתי על רכוז
התעשיה אלא על מפעלים בתוך הישובים,
ורכוז שהוא יותר הנדסתי, הכשרתי, של התעשיות, ולא רכוז פיזי. אין
לנו כוונה לרכז פה את התעשיות, ואנו אומרים לכל איש שאינו מוכן
לקבל על עצמו את המגבלות של המרכז הגושי, אליו נבחרים המועמדים,
כי מקומו במרכז העירוני של רמת-הגולן.

השר מ.קול:

יש ערעור של קרית-שמונה על כל הענין,
והוא יידון בקרוב.

השר ח.צדוק:

אני רואה שכתוב פה: אין קיימת בעיה
בעלויות על הקרקע. האם אנו יודעים

מי הבעלים?

מר י.אדמוני:

לא, ברמת-הגולן אין בעיה.

השר ח.צדוק:

אין לנו ידיעה למי שייכת הקרקע?

מר י.אדמוני:

לא.

היו"ר השר י.גלילי:

האם יש ידיעה למי שייכת הקרקע?

מר י.אדמוני:

לא.

מר ר.וייץ:

אני חושב שאבני נגע בנקודה חשובה, +
והועדה תצטרך לתת דעתה על-כך. אנו
מתכננים לגבי רמת-הגולן תכנון פונקציונלי של פיתוח, אשר משותף

מר ר. וייץ

לכל המשרדים אשר קשורים בפיתוח, והוא יצביע על הפרדה והכוונה של התעוש הכפרי והעירוני, עם הקשר האורגני שיש בין שני החלקים. להערתו של אבני יש מקום, וצריך לכוון את הדברים מראש.

השר י. רפאלי:

בקשר לתשובה שניתנה לשאלתו של השר

חזני, אני רוצה לשאול: אני מבין

שמתוך הצעות שונות נשארה רשימה של כך וכך ישובים - 8 במספר, להקמה בשנה הקרובה. אני רוצה לשאול, לפי אילו כללים נבחרה הרשימה הזו?

השר י. גלילי:

אשיב על-כך לאחר שתובא כל ההצעה.

השר מ. קול:

מפעלי התעשיה אשר בונים שם, האם

הם בטוח הארטילריה של הסורים?

מר י. אדמוני:

כן, גם טבריה וחצור בטוח הארטילריה הסורית.

השר י. גלילי:

נשאלת שאלה ספציפית, תענה עליה.

מר י. אדמוני:

התשובה היא חיובית.

מר א. ביידיץ:

בעית הקרקע בגולן מתחלקת לשלושה #

מרכיבים עיקריים: בעלויות של חמשת

הכפרים הדרוזים, אשר מאותרות ורשומות, להבדיל מהמצב הקיים ביהודה ושומרון וברצועת עזה. עם פינויה של קוניטרה מצאו את ספרי הבעלויות על הקרקע, כך שהשטחים שלגביהם יש פניות, אינם קשורים בקרקע הזו אלא בקרקע הדרומית של רמת הגולן. את האזור הזה אפשר לראות כאזור ללא # תביעות בעלות, כי הבעלים הם בגדר נפקדים.

מר י. אדמוני:

תפן היא במרכז הגליל, ובאחת הישיבות של

הועדה שוחחנו באריכות על התכנית

הכוללת של פיתוח הגליל ההררי. במסגרת הפיתוח הכולל של הגליל

ההררי, אנו מציעים להקים בשנה הקרובה שלושה ישובים מתוך מספר

ישובים שעדיין לא ידוע לנו בכללו, כי לא קיבלנו את התכניות

הסופיות של שני גושי ההתישבות בתפן ובשגב, ויכול להיות שנציע

להקים ישובים במקומות נוספים בגליל המערבי. לגבי תפן, אנו רואים אפשרות של הקמת 8-9 ישובים בגוש הזה, כאשר אנו קובעים את המספר הזה על בסיס בעלויות יהודיות על הקרקע. אתרנו את המשבצות על המפה. המשבצות השחורות שעל המפה, מסמנות את הקרקע שבבעלות יהודית. אנו יכולים לגשת להקמת כל אחד מהישובים המפורסטים כאן, ולבצע רכישת קרקעות והחלפת קרקעות. גוש תפן בא ליצור קשר ישובים בין מעלות אשר נמצאת בקצה העליון של המפה לבין ברמיאל שהיא בקצה הדרומי-מזרחי של המפה. ההתישבות באזור הזה תתבצע אחרי שנפרוץ דרך ממעלות לכרמיאל, ונוכל לחדור לשטח זה, שהיום הוא כמעט חסום, בגלל שהדרך אשר פוצה הקרן הקיימת מגיעה רק לאמצע השטח, ואין היא מספיק טובה, כדי לבסס עליה פעילויות התישבותיות ואחרות. לאורך הציר הזה נמצא מרכז הגוש של האזור התעשייתי, שהוא אחד מחמשת האזורים השונים אשר מוצעים לפיתוח במרחב הגליל.

האזור התעשייתי המוצע כאן, ישרת קודם כל את העיר מעלות, ואת הישובים בגוש תפן. אני רוצה להוסיף כי מבחינת משרד המסחר והתעשייה, הוא כבר השלים את התכנון המפורט של האזור הזה, ותיקצב את התשתית שלו. התחלת הפיתוח נראית רחלית מאוד, עוד בתחילת שנת התקציב הבאה. מה שלא סוכם הוא התקציב לכביד הגישה אל המרכז הזה, וזהו פרט שצריך לסכם כדי שאזור תפן יתחיל לחיות בחודשים הקרובים ותתבצענה בו הפעילויות בקנה-המידה הדרוש.

למעלות אין שטח לפיתוח תעשייתי נוסף, והשטח הזה חיוני לפיתוח התעשייה גם עבור מעלות. המרחק ממעלות אל המרכז התעשייתי הוא 5 ק"מ, ומבחינת משרד המסחר והתעשייה, נראה לו כי לא תהיינה בעיות לגבי יזמים שיהיו מוכנים להקים תעשיות בשטח זה.

בתנאי שמושלם הדרך עד כרמיאל.

מר י. צור:

לא עד כרמיאל אלא עד המרכז הקודם.

מר י. אדמוני: ואחר-כך עד שני הישובים הראשונים אשר

נקים. אילו הגענו ב-1975 לכביש

שאורכו 10-15 ק"מ, היינו יכולים להתחיל בפיתוח תעשייתי ובהקמת שני הישובים, בהנחה שלאחר מכן יושלם הכביש עד כרמיאל. הישובים שאנו מציעים להקים השנה, הם שניים מתוך 8. הם יהיו שתופיים בין אם בצורת מושבים שתופיים *+ ובין אם מושבים אינדיבידואליים עם אנפים משותפים. אנו מציעים ששני הראשונים יהיו בגוש הדרומי של הישובים,

מר י. אדמוני

הוא הגוש אשר מונה שבעה ישובים. אנו מציעים שהשניים הראשונים יהיו אלה שבפינה הצפונית-דרומית של הכביש. המרחק בינם לבין המרכז התעשייתי הוא כ-5 ק"מ. שירותי התעשייה והפיתוח התעשייתי יהיו במרכז התעשייתי עצמו. לגבי השירותים המקומיים, יוקם מרכז שירותים מרכזי-מקומי, כי המרכז התעשייתי אינו מרכז מאוכלס, אלא רק שטח תעשייה אשר נועד לשרת את הערים הקרובות, והאכלוס יהיה בערים אלה או בכפרים שאנו מתכננים. מספר היחידות המתוכנן לכל יחידה הוא 150, והמשק יהיה מבוסס על שלוב בין ענף תעשייתי לבין ענף חצר, כאשר טרם קבענו מהי תעשייה ומהו ענף חצר, ועוד נצטרך להתאים זאת לכל קבוצה.

מבחינת האוכלוסיה, אנו מציעים שאחד משני הישובים הראשונים אשר יוקמו, ייועד לעולים מארצות המערב. אנו יודעים שיש נטיה מצידם ליישב ישוב כזה. היות ומדובר על עולים, אנו רוצים לראותם בגוש ישובים גדול יותר, בו יהיו גם ישראלים. הכביש עדיין אינו מגיע לשום מקום. היום יש רק פריצת-דרך, אך אין זה בטוח שהתוואי הסופי יהיה על תוואי הפריצה. לפי תכנון מע"צ, התוואי יהיה אחר. מעלות הוא הישוב הקרוב ביותר. כרמיאל נמצאת במרחק לא הרבה יותר גדול. שטח התעשייה צריך לשרת קודם כל את מעלות, ופריצת הדרך היא בכוון מעלות. היא גם היתה קלה יותר מאשר פריצת דרך בכוון כרמיאל, לכן אנו מסכימים שפריצת הדרך אל כרמיאל תהיה רק ב-1976. המרחק ממעלות אל המרכז הוא כ-5 ק"מ.

מבחינת התכנון, אנו נמצאים עתה בשלבי תכנון של אספקת המים לישובים, אספקת החשמל וכו'. נעשות עבודות התכנון הדרושות. למעשה נמצא משרד המסחר והתעשייה בשלבים האחרונים של תכנון התשתית, כדי שאפשר יהיה להתחיל לפעול לפיה בראשית שנת התקציב הבאה.

מר א. ביידן:

אנפורמציה לגבי בעלויות על הקרקע:
היות ואזור התעשייה ש נקבע בתאום עם משרד המסחר והתעשייה, הסוכנות ומשרד הפנים, והוא נמצא עתה בשלבי אשור, והיות והשלב הראשון יהיה הגדרת השטח, - אני חייב להזכיר בעיה שבוודאי תתעורר. השטח של 30 אלף דונם במרכז תפן הוא שטח שנמצא במרכז כפרים דרוזיים, שחלקו נתבע על-ידי, ואף הוכשר בצורת תפיסה. כשלב מקדים, התייעצנו עם היועץ רה"מ לענייני ערבים, כדי

מר א.ביידץ

להכין את הטפול בבעיות אשר עלולות להתעורר. לא יהיה מנוס מאקט של הפקעה, כאשר בתכנון המשותף עם משרד השכון והיועץ לענייני ערבים, אנו בודקים אפשרות לשלב את כפרי הדרוזים בכפרי התעשייה.

השר י.גלילי:

אני יודע שנושא אתור הקרקע לצורך

מרכז התעשייה היה בועדת התכנון

והבניה של משרד הפנים, וחלק מהדברים כבר אושרו שם.

מר ו.צדמוני:

שגב הוא גוש שני של ישובים שאנו

מציעים בגליל, והוא מצוי בין כרמיאל

לבין שפרעם. יש לנו שתי אחיזות כאן, האחת ביודפת והשניה איזה

מוסד אומלל של ישוב שלא הצליח. אנו מציעים להקים כאן שלושה

ישובים, אם כי אנו רואים אפשרות כי מספר הישובים יגדל בעתיד לחמישה.

לגבי שלושת הישובים אין בעיות קרקעיות. זוהי קרקע אשר נמצאת בידינו.

אנו מציעים להקים עוד שני ישובים לפחות על קרקע שאינה בבעלותנו.

השאלה היא אם נצליח לרכוש אותה או לא, ולכן לא העליתי את התכנית

הזו על גבי המפה. תכנונו של הישוב הראשון כמעט הושלם. הוא נמצא כשני

קילומט מצפון לשגב הקיימת, ובסופו של דבר ישוב זה יהיה מסונף

לישובים המתוכננים. בשגב של היום יושבים שיירים של צפון-אפריקאים

מהישוב שהיה שם ועוד כמה משפחות דתיות שאינן שייכות לשום גוף,

והן חיות שם בתנאים קשים ביותר.

באשר לשגב, יש גרעין ראשון של בני

הארץ, בחלקם בוגרי הטכניון במגמה ללמודי המחשב, והם מעוניינים

להקים מפעל בנושא המחשב. אנו נמצאים עתה בהליכי בירור על הקמת

המפעל, ואני חושב שתוך חודש-חודשיים נוכל להקימו. קבוצת החלוצים של

הגרעין נמצאת כבר בשטח חוות יבור, והיא מתגוררת בקרוונים

שהקמנו עבורה.

מר י.צור:

עד כמה שזכור לי, הדרך אל תפן נפרצה

לפני הרבה מאד שנים, במטרה לחפש שם

מקומות התישבות, ועד כמה שידוע לי, הקרקע החקלאית שם ממש מועט.

השאלה היא אם יש תכנית חקלאית לגבי הכפרים המוצעים, והאם מדובר

בכפרים תעשייתיים בלי תשתית חקלאית או כמעט בלי תשתית חקלאית, כלומר

כאלה הבנויים רק על תעשייה. אם לא, מוטב לרכז את הישובים כיחידה

ישובית הרבה יותר גדולה, מאשר לפצל אותם לשלוש נקודות נבדלות,

שכל אחת מהן תהיה חלשה מדי. זו היתה גם התכנית החקלאית - לרכז

נקודות חקלאיות.

מר ר. זאבי

לגבי תפן יש לי ערעורים והרהורים.
 אני חושב שחטאנו מספיק בעבר, כאשר
 יצרנו מצב בו לעכו, נהריה, מעלות, כרמיאל ושלומי אין כמעט
 אינטרלנד חקלאי. ~~הם נמצאים~~ 180 מעלות שמאלה להן נמצא הים ו-180
 מעלות פנימה יש כפרים ערביים, ואין ישובים יהודיים. אני חושב
 שלשלומי צריך לחפש יעוד אחר, לא של עיירה. אך אנו חוטאים כאן גם
 למעלות וגם לכרמיאל, על-ידי יצירת יצירה חדשה של כפרית-תעשייה, שאין
 להם בסיס חקלאי, ~~אש~~ כאשר מכל אחד מהמקומות הקיימים צריך יהיה
 לנסוע 5-10 ק"מ, כדי להגיע אל המרכז התעשייתי. אם רוצים לעודד
 יהודים לבוא לשם, צריך להפוך את מעלות לעיירה של 5000 תושבים
 ולא של 1500.

השר י. גלילי:

הדברים שאמרת עד כה, מוכיחים כי אנו
 צריכים לפתוח בדיון לאחר שנשמע את
 הסקירה. כאשר נגיע לסיכומים, נצטרך להתייחס לכל אחת מההצעות האלה,
 ואז יהיה מקום לבירור יסודי.

השר מ. חזני:

שאלתי נוגעת לשגב א'. זה התחיל ככפר
 עבודה, ויש שם עתה כמה עשרות בתים.
 מדוע להתחיל בבניית שגב א' במרחק של 2 ק"מ מהמקום בו נמצאת שגב?
 מדוע לא לשפץ את בתי המושב הקיים?

משר א. עופר:

תמיד אכנע לצורת ניהול הישיבה על-ידי
 היו"ר, אך כאשר דנו בשאלת פיתוח הגליל,
 העליתי ספקות לגבי הייצור הזה אשר נקרא כפר תעשייה. היות ואני
 מסכים במאה אחוז לדבריו של גנדי, ורוצה לשמוע גם מה אומר שר
 המסחר והתעשייה, אני חושב שצריך להכריע הכרעה עקרונית לפני הדיון
 המפורט, אם הולכים לעשות זאת או מתרכזים בארבעת ערי הפיתוח. מדובר
 כאן על כל הקונצפציה.

השר י. גלילי:

שר השכון הזכיר שהתחיל דיון בנושא, תוך
 כדי הדיון בפיתוח הגליל המערבי בכללותו,
 ועד הרגע הזה אין החלטה על הקמת כפרי תעשייה. אעפ"כ אני מציע שלגבי

השר י. גלילי

סדר הדיון, נציג קודם כל שאלות למידע, ובאשר לנושא עצמו, הן מין ההיבט שהעלה גנדי והן מההיבט שהעלה שר השכון, נשוב לדון בכך.

מר ר. וייץ:

יש לי הערה: אני בדודאי נסכים

שנערוך פעם דיון על כפרי תעשיה, כלומר

כפר שכל פרנסתו על תעשיה ושירותים. אך זה אינו נוגע לנושא הנדון כאן. לאחר בדיקת כל הנושאים, סיכמנו שאלה יהיו ישובים משולבים, עם תעשיה וחקלאות בפרופורציות שונות, כל אחד לפי המתכנת המתאימה לו. כאשר אני אומר "הסכמנו", אני מתכוון למוסדות המיישבים.

השר י. גלילי:

סיכמנו להציע.

מר ר. וייץ:

אנו לא זקוקים לאשור נוסף לגבי המבנה

הזה. אני מסכים להצעת ~~השר~~ שר השכון

שיהיה דיון לגבי כל הישובים בארץ, להם מיועדות תעשיה וחקלאות בכפיפה אחת. אני מציע ששורת הישובים האלה תהיה מן הסוג הזה, ולא נדון עתה ביצור חדש, דווקא במקרה זה. בהסכמת המוסדות הנוגעים בדבר, נתכנן כל ישוב בפרופורציות שונות של חקלאות, תעשיה ושירותים. כאשר נגיע להקמת ישוב שהצעת המוסדות המיישבים לגביו תהיה לבססו רק על תעשיה, נפתח בדיון עקרוני. אני לא קושר את בצוע הפעולות השוטפות במקרה זה, עם הדיון העקרוני, אך אני מבקש שהענין יירשם בצורה הפורמלית ביותר.

השר י. גלילי:

אני מודע בצורה הפורמלית ביותר, כי

אין החלטה של ועדת השרים להתישבות

על הקמת כפרי תעשיה בגליל המערבי, ולכן איני יודע על אילו פעולות מדובר. כאשר נגיע לדיון, יש מקום שהחברים ישיגו השגות עקרוניות, מן הסוג שהועלה כאן.

מר ר. וייץ:

אני מעיר הערה שהיא בתחום טפולו של

המוסד המיישב.

השר י. גלילי:

אני מודיע בצורה הפורמלית ביותר, כי

לא עומד עתה על הפרק תיחום הסמכויות

של המוסדות המיישבים ולא החלטתויהם. יכול להיות שיש מקדמא דנא דפוס של ישוב תעשייתי אשר אושר על דעת הקהל ועל דעת המקום. מה שאני

קובע הוא שלגבי הגליל המערבי אין החלטה של ועדת השרים להתישבות, על הקמת כפר תעשייתי, וכאשר נדון בכך יהיו החברים רשאים להעלות השגות מכל בחינה שהיא.

מר ר. זאבי:

באשר לשגב, אני רוצה לדעת מהו השקול לשלוח בוגרי טכניון לישוב הנמצא

במחקק מחצית השעה נסיעה מחיפה?

מר א. איל:

האם נכללו בתקציב המחלקה להתישבות ל-1975 סכומים עבור הקמת הישובים

האלה? עמדת האוצר תואמת פחות או יותר את עמדת שר השכון ואת עמדתו של אלוף (מיל) ר. זאבי. היו דיונים מוקדמים על הקמת הכפרים בגליל, ובהם הבענו את דעתנו.

השר י. גלילי:

אני אינני יודע מה דעת האוצר. אני שומע אותה עתה. כאשר יהיה דיון על הנושא

הנושא, שר האוצר יוכל להביע דעתו. שאלת התקציב מתייחסת לכל הצעה בנוגע להתישבות חדשה, ועל-כך אמסור הודעה לאחד דבריו של יחיאל.

מר י. אדמוני:

לגבי הבתים הקיימים בשגב, הם מתפוררים, ולא כדאי לחדשם, היות

ויש בהם שאריות אוכלוסיה שנצטרך להוציאה. אנו לא יודעים איך האוכלוסיה היושבת במקום תוכל להשתלב בישוב שאנו מציעים. לכן החלטנו להקים את הישוב במקום לא רחוק מן הישוב הקים, אך בנפרד ממנו.

אינני מבין את שאלתו של גנדי, האם

הוא מתכוון לכך ששגב קרובה או רחוקה מדי מחיפה?

מר ר. זאבי:

לדעתי אין זה צודק ליישב בני הארץ במרחק של חצי שעה נסיעה מחיפה, ולשלוח

את הכורדים לאלקוש. זה נראה לי משונה.

מר י. אדמוני:

המטרה שלנו היא ליישב את גרעין שגב,

מר י. אדמוני

אשר ביקר בשטח והתאהב בו. הגרעין הזה מאייש היום את מערכות המחשב של מפעלי מנועות בגליל המערבי. אנו רואים יתרון בכך שהגרעין יתישב במקום שאינו מרוחק מישוב עירוני, ונדמה לי כי השלוב הזה הוא בהחלט מוצלח. אם היה אומר לנו כי הוא רוצה לשבת באיזה מקום בין ירושלים לתל-אביב, לא היינו מסכימים, אך היות והוא רוצה לשבת באזור זה, יש לנו ענין בכך.

זהו הגליל הנקרא "גליל גויים".

מר ר. וייץ:

עוד משפט חשובה לגנדי: אפשר להחליט על שיטה אחרת לישוב הגליל ההררי ואכלוסו.

משר י. גלילי:

אפשר לקבל גרסה שמקימים כפרי תעשיה, או אין מקימים כפרי תעשיה, על כך עוד נדון ונקבל החלטה. אך אם מחליטים על הקמת ישובים קטנים מן הסוג הזה, יש חשיבות אם רק אפשר, למשוך לשם חומר אנושי מעולה. נפגשתי עם נציגי הגרעין הזה ואמרתי להם כל מה שאמר שמואל כאשר באו לבקש מלח. אמרתי לו שיקחו את בנותיהם לשפחות, יטילו עליהם מיסים וארנונות, כדי שידעו לאן הם הולכים. אחר-כך שאלתי אותם מה פשר רצונם לדחוק עצמם לשממה כזו, ותשובותיהם היו מאותן תשובות שהגורמים המצויים משיבים כאשר מעמידים אותם במבחן. אנו נחליט על השיטות שאנו רוצים לפקוט בהן בגליל המערבי, בנוסף לתכניות משרד השכון ומשרד המסחר והתעשיה. אך אם נחליט ללכת בדרך זו, ויש שם גרעין כזה, אני רואה בכך ערך רב, כי אחת הבעיות של הגליל המערבי היא, כיצד לשלוח לשם חומר מעולה. אם לא נצליח בכך, כל המאמצים האדירים של משרד השכון ומשרד המסחר והתעשיה וכל הכסף המושקע מתקציבי השנה הזו, יהיו מאמצי אכזב, באשר לא נמצא את החומר האנושי המתאים לשם. השאלה של גנדי שייכת יותר לדיון מאשר למידע, ועוד נשוב לכך.

אני חוזר ואומר כי עדיין אין החלטה

על הענין לגופו.

אם אין החלטה לגבול כל זה, מה הטעם לתכנן תכנית שאולי לא תתקבל?

השר י. רפאל:

מביאים הצעות.

השר י. גלילי:

מר י. אדמוני:

פצאל 2, שמע בישראל יהיה תומר.
 הישוב הוא בגוש הישובים של בקעת
 הירדן, והוא השלישי מבין שלושת הישובים המתוכננים, שאחד מהם נמצא
 בסוף בנייתו והשניה בתחילת בנייתו. מיקומו בין פצאל 3 לבין פצאל. היתה
 הצעה כי שמו בישראל יהיה נתיב הגדוד (על שם הגדודים העבריים אשר
 חנו באזור בתקופת מלחמת העולם הראשונה). הועדה הזו כבר אישרה הקמת
 ישובים בצפוננו ובדרומו של הישוב הזה, והוא משתלב בגוש הישובים בהתאם
 לתכנון.

מבחינת הקרקע, היא נמצאת בבעלות שלנו.
 המים הם מפעל האזורי אשר ישרת את כל המשקים האלה. זוהי
 קרקע בבעלות ממשלתית. משואה נמצאת מצפון לישוב הזה.

השר מ. חזני:

שאלה למידע: אולי אפשר בהזדמנות
 חליטת זו, לשמוע משהו מפורט יותר על

הקידוחים באזור?

מר י. אדמוני:

כבר סיימנו שני קידוחים, אחד ליד
 בקועה ושני ליד משואה. קידוח נוסף
 בצענו ליד גיתית. כמויות המים אינן ידועות לנו עדיין. ההערכות הן
 שכמות המים היא בין 150 ל-250 קוב, וכל קידוח אינו משפיע על יתר
 הקידוחים. אנו נמצאים עתה בתהליך של קידוח נוסף באזור מחולה, ובאזור
 פצאל. המים כולם באיכות טובה, עם פחות מ-100 מיליגרם כלור.

אני עובר עתה לאזור נח"ל קטיף - סמיירי.
 ברצועת עזה הקמנו עד כה שלוש האחזיות נח"ל: נח"ל נצרים - 3 ק"מ
 מן העיר עזה, נח"ל כפר דרום - במיקום של כפר דרום אשר הוקמה במוצאי
 יום-הכפורים 1946 עם 11 הנקודות בנגב, ונח"ל מורג - בין רפי"ח לחן-
 יונס.

לגבי שלושת ההאחזיות האלה
 נתקלנו בקשיים בכל הנוגע להפיכתן להאחזיות קבע, מבחינת השטח
 ואספקת המים. בתכנון הראשוני של הרצועה, כאשר חשבנו איך להפוך
 את הישובים לישובי קבע, חשבנו על נצרים כמחזיקת שטח של 3000 דונם
 חולות מדרום לעיר עזה. יש שני דברים מעניינים לגבי הרצועה אשר מאוכלסת
 בצפיפות רבה מאד, אך לאורך החוף, מצפון לדרום, יש דיונות גדולות

מר י. אדמוני

שבגלל אופי השטח לא יושבו. זה נכון לגבי צפון הרצועה, בשטח שליד המרכז התעשייתי של ארז, גם דרומה לעזה וגם מצפון לרפיח. זהו שטח אשר משתרע לכל אורך הרצועה, שרובו אינו מעובד ואינו מיושב. גם 3000 הדונם האלה הם דיונות, אשר מעולם לא יושבו ולא עובדו, והיו בבעלות ממשלתית במשך כל התקופות. בתקופת המנדט יוער חלק מהשטח, כך עשו גם המצרים בתקופתם, ובכך ממשיכים גם אנו, וכל זאת כדי למנוע נדידת חולות.

אמרנו כי היות ואין לנו שם מים, נקצה לישוב משבצת מים וקרקע בשטח של חוות טל-אור. אותה מחשבה היתה לנו גם לגבי כפר דרום ונח"ל מורג. איני רוצה להלאותכם בהתפתחויות התנועות שהיו כאן, אך במועד כלשהו ראינו את עצמנו במצב בו כל התנועות שהיו מעורבות בנושא ההתישבות ברצועת עזה חשבו כי הקמת ישובים מבודדים במקום המיושב בצפיפות כה גדולה על-ידי ערבים, היא חסכון. לכן פנינו לכוון אחר: הקמת גוש ישובים אשר יכולים לכלול מספר גדול של משפחות, וחפשנו כמובן את האזור בו לא תהיינה לנו בעיות קרקע, מים ובעלויות. מצאנו את אזור סמיירי הנמצא בין חן-יונס לבין דיר-אל-בלח. שטח החולות כאן הוא כ-10 אלפים דונם. אפשר לומר כי בשנים האחרונות הערבים נובסים בו, נכנסים ומעבדים חלקות, בעיקר בכוון דיר-אל-בלח. הם נוטעים מטעים ומגדלים ירקות. בשטח הקרוב יותר לחוף, הם מורידים את פני השטח מתחת למפלס המים, ועם המים המתוקים המצויים שם, הם משקים כינות קטנות של ירקות. בשטח זה אנו מציעים להקים קבוצת ישובים אשר תימנה כ-200 יחידות משק חקלאיות ומרכז גושי מאוכלס הדומה לבני-יהודה או לאלון-שבות, שהוא מסוג הישובים המוקמים בגוש-עציון או ברמת-הגולן. כל הישובים כאן הם בצפיפות גדולה.

+*

לפי הצעת שר החקלאות, אנו מציעים כי הישובים הכפריים יהווה אגודה פחת, כאשר נצטרך לתת לה עוצמה מבחינת הארגון הפנימי שלה - מבחינה כלכלית וחברתית.

הבעיה המרכזית אשר עומדת לפנינו היא בעית טפוס המשק. קיימת מגבלה והיא מגבלת הקרקע החולית, אם כי ערכנו מערכת מסועפת של נסיונות באזור הדיונות בהצלחה יוצאת מן הכלל של כל הגידולים. אך בגלל האוכלוסיה הגדולה שאנו רוצים ליישב כאן ובגלל בעית המים, חפשנו טפוס אחר של משק. אנו רוצים להשען על הנסיון אשר קיים במושב שדה ניצן בחבל הבשור, אשר מתקיים על גידולים בבתי צמיחה, שהם חממות בלתי מחוממות, אשר יכול להיות כי הגידול בהם בעתיד יהיה מגוון, והגידולים יהיו מיועדים בעיקרם ליצוא. אזור רפיח,

אזור רצועת עזה ואזור הבשור, אלה אזורים מיוחדים במינם. האקלים בהם נוח מאד, העננות בחורף מועט, לכן אפשר לגדל בהם גידולים שונים בבתי צמיחה בלתי מוחממים, דבר שאי אפשר לעשות באזורים אחרים של הארץ. לכן נראה לי כי תכנון הישובים באזור זה יעבור לכוון של אינטנסיפיקציה של הייצור, גידולים חסויים ומוגנים, שרובם יהיו מיועדים לייצוא.

אנו רוצים להציע להקים כאן =200

יחידות חקלאיות שכל אחת מהן תקבל 10 אלפים קוב מים בשנה. לדעתנו אפשר להסתפק בכמויות מים קטנות יותר. לאלפיים דונם מי-צמיחה למשפחה, צריך בסך הכל 1500 קוב לשנה, ועם החצי נאמר 2000 קוב. כדי לא להיות תלויים בענף אחד, הם רוצים גם באפשרות של עבוד מטע סוב-טרופי, שלמענו הקצבנו עוד 5000 קוב מים למשפחה. שר החקלאות ביקש שנשמור אופציה של עוד 2000 קוב למשפחה. לכן 10 אלפים קוב למשפחה זוהי הכמות המכסימלית, ובהתאם לכך נקבע את מספר היחידות. נוכל להגיע אולי עד 300 יחידות/ח^ללאיות, כלומר בסך הכל 400-450 משפחות. זהו שטח מצומצם ומרוכז, עם אחיזה חזקה מאד ברצועה, ולא במפוזר.

האחזות כפר דרום יכולה להשתלב

אף היא בגוש הישובים האלה באחת מכמה אפשרויות: כחווה הכשרה של הנח"ל או כישיבת הסדר. יש לנו גישה לגוש הישובים האלה, לא רק מדרום ומצפון, אלא גם מציר מזרח ומערב. קיימת גישה אל אזור הנגב המערבי ובעיקר אל הישובים שהם ישובי האם. כח האדם אל הישובים המתוכננים, צריך לבוא מהישובים הדתיים שבגוש עזתה בתוך הקו הירוק, והקשר ביניהם יכול להיות נוח ובלתי אמצעי, כי המרחקים הם מתקבלים על הדעת.

לגבי המים: מקור המים באזור זה הוא

נקז חופי שאנו מציעים לבצע לאורך החוף. הנקז הוא מערכת של קידוחים שטחיים לאורך החוף, בעומק של עד 70 מטר (פני המים הם בדרך כלל בגובה של 20 עד 25 מ'). אנו קודחים אותם במרחק של 400-500 מ' אחד מן השני, ואנו שואבים מהם כמויות קטנות של מים אשר זורמות בשכבות העליונות של הקרקע. אנו תופסים את המים האלה לפני כניסתם אל הים. הרעיון הוא לעשות נקז חופי כזה לאורך כל החוף. אלה מים שאיכותם מעולה (70 מ"מ כלור). יש כבר מספר קידוחים כאלה מדקלה צפונה, ואנו מתחילים לבצע מספר קידוחים באזור אבשלום. אנו מציעים לבצע אותו גם באזור סמיירי. כמות המים שנוכל להוציא מהנקז לאזור הזה היא 2 מליון קוב.

מספר היחידות שניישוב באזור הזה, ייקבע בעיקר על-פי כמות המים ליחידה ולא על-פי כמות המים בנקז, אותה אנו יודעים פחות או יותר בודאות.

קיימת בעיה רצינית מאד של מים ברצועת עזה, שעוד נצטרך למצוא לה פתרון בסדר גודל עצום - 70 מליון קוב.אך אמרנו כי אין בעיה באזור זה לעשר השנים הקרובות, בהן נשאב את המים מן הנקז. לאחר מכן נצטרך להשתמש במקורות מים ישראליים, אם רצועת עזה תישאר בידינו, וגם אם לא תישאר - יש לי הצעה, אך איני רוצה להכנס עתה לנתוחים הפוליטיים שבהם הפתרון כרוך.

לאחר מכן נכנסנו לתכנון היותר מפורט של הישובים, וכאן הגענו לבעיה אחת, שאנו רוצים להציג כבעיה הכשרת הקרקע. בגלל אופי השטח, עלות הכשרת הקרקע לבניה היא יקרה, למרות שמדובר על הכשרת שטח הרבה יותר קטן מהמקובל. כאן מדובר בסך-הכל בסדר גודל של כ-1000 דונם לישוב, ואם מדובר על אגודה אחת - כ-3000 דונם לכל האוכלוסיה, גם הכפרית וגם העירונית או החצי עירונית. אנו מכשירים כאן בערך כ-10 דונם למשפחה בסך-הכל. אך בעלות הקודמת ניסינו לנתח איך זה משתווה לעלויות במקומות אחרים. לעצם העניין, זוהי עלות גבוהה, אבל אם מסתכלים גם על מרכיבים אחרים, רואים שהבעיה לא כל-כך חמורה. כאן אין בעיה של נקוז מי שטפונות, אשר קיימת במקומות אחרים. גם בעית התשתית האזורית פחות קשה, הכביש המרכזי קיים, מערכת החשמל קיימת, וזוהי מערכת החשמל המרכזית של הרצועה. מערכת המים אינה יקרה. אם בבקעה מדובר על קידוחים לעומק של 700 עד אלף מ', כאן מדובר על קידוחים בעומק של עד 70 מ'. בסך-הכל, גם אם הכשרת הקרקע יקרה יותר לכשעצמה, הרי אם מביאים בחשבון את כל המרכיבים, אין זה יקר יותר.

האם זה הרבה יותר יקר מאשר בגליל?

מר י. צור:

יש כאן מומחה גדול ממני, אשר יתייחס לכך. מבחינתנו אנו מציעים להקים את

מר י. אדמוני:

השכונה הראשונה במסגרת הישוב היותר גדול שאנו מציעים לאזור זה, קרי, 40 היחידות הראשונות המוצעות במסגרת התכנית הכוללת לגוש זה.

המחיר הוא כ-8-10 אלפים לירות להכשרת דונם כאן, לעומת 2000-2500 במקום אחר.

מר נ. שמיר:

אך כאן לא מדובר על 4000 דונם לישוב אלא על 1000 דונם.

משר יפגילי:

מהו המצב * בהאחזות עכשיו?

מר י. אדמוני:

המצב בהאחזות הוא, שהיא נמצאת בקטגוריה של טרום האחזות. יש בה מספר מבנים טרומיים אשר הוקמו בחלקם על-ידי הצבא ובחלקם על-ידנו. יש קידוחים אחד ליד ההאחזות, אשר נמצא ממש בתוך האזור הזה. כבר העמדנו במקום בית צמיחה אחד, דונם בית-צמיחה עולה כ-180 אלף לירות.

השר י. גלילי:

מהן תוצאות הנסיון בנח"ל נצרים?

מר י. אדמוני:

בשטח הפתוח, התוצאות הן טובות מאד. יבול העגבניות - 8 עד 10 אלפים טון לדונם, מלפפונים - 3 טון לדונם, חצילים - 6-7 טון לדונם. איננו מציעים אזור נח"ל נצרים. נח"ל כפר דרום יכול להפך להאחזות קבע של הנח"ל או להתפס על-ידי ישיבת הסדר אשר תוכל להשתלב יפה באזור זה.

מר י. אבני:

מדוע צריך מרכז גושי מאוכלס, כאשר מדובר על ישוב קומפקטי של 40 משפחות?

מר י. אדמוני:

אני חושב שחיוני מאד שנגדיל את האוכלוסיה כאן. לא יהיה קיום לאוכלוסיה יהודית בסדר גודל קטן באזור זה. צריך להסתכל על-כך אחרת לגמרי מאשר על מרכז הארץ.

השר א. עופר:

מה המרחק מכאן ועד לימית?

מר י. אדמוני:

כ-20-16 ק"מ, אך אופי שני הישובים יהיה שונה לגמרי. זה יהיה כמו המרכז בחיספית או בני-יהודה, שהוא מרכז פתוח. מי שירצה להתיישב כאן, יצטרך לקבל אשור של ועדת קבלה, כמו בכל ישוב חקלאי.

השר א. אוזן:

אני חושב שכאן צריך להיות מושב אחד ויחיד עם 200-210 יחידות, ולא שלושה

מושבים המאוגדים באגודה אחת, כדי שתהיה קהילה אחת רצינית. היות וכך, אין צורך לדעתי במרכז האזורי. צריכים להיות בעלי מקצוע בתוך המושב, אשר ישרתו אותו.

השר מ. קול:

אנו יושבים כשעתיים, חלק מהחברים הלכו. הצעתי ליו"ר היא לא לקיים את

הדיון היום.

השר י. גלילי:

נפסח על שדות ד'. זהו ישוב שכבר החלטנו על הקמתו. הוא כלול במסגרת 12 אלף הדונם שצפצפו שאושרו בממשלה, ואין בדרך כלל חידוש. אך נשמע עוד נתונים על חרובה, ואחר-כך נפסיק את הישיבה. את הדיון נקיים בישיבה הבאה.

מר י. אדמוני:

אנו מיעדים האחזות נח"ל לחרובה. אנו רואים בכך מקום חשוב מאד, המקשר בין נח"ל סיני לבין אל-עריש. חרובה נמצאת במרחק של 15 ק"מ מאל-עריש. מה שמשך אותנו לשם, הוא שיש שם שטח קרקע בבעלותנו, אשר היה קודם שטח של החווה המצרית של רשות פיתוח המדבר שלהם. החווה השניה שלהם היתה בקבר אמיר. זהו המקום בו הקמנו את נח"ל סיני לאחר מלחמת ששת הימים. המצרים ביצעו במקום עבודת פיתוח, השקעה ונטיעת זיתים. מבחינת מערכות ההשקעה והגידולים, המקום יצטרך לעבור תכנון חדש. דבר שני שמשך אותנו לכאן הוא חוף הים, שהינו פנינה יוצאת מן הכלל. אל-עריש היא פנינה אחת מבחינת חוף הים, דקלה היא פנינה שניה, אך לא את זו ולא את זו אפשר להשוות עם חוף הים של חרובה.

השר א. עופר:

מדוע אין בסקירה אף ישוב בערבה?

השר מ. קול:

מותר לי לחשוב כי הפולטיקה משכה אותו לחרובה ולא דווקא אהבת החוף.

מר י. אדמוני:

ההצעה שלנו היא להתחיל באמצעות האחזות שתהיה במקום. אנו מתכוונים לשלב כאן חקלאות וקייט המבוסס על חוף הים, בדומה למה שיש לנו בנביעות.

באשר לערבה, יש לנו הצעה קונקרטית, להקים שם ישוב, כ-10 ק"מ דרומית ליוטבתה באזור חוות הסמר.

השר מ. קחל:

אני רוצה לשאול: מתוך 36 ישובים בחרו להקים את 8 הישובים האלה. קודם שאל

השר מ. קול

השר רפאל, על-פי אילו עקרונות נתנו עדיפות. אני רוצה לשאול מדוע בחרו דווקא באזור שפת הים הזה, ומזניחים לגמרי את אזור הערבה? יש להניח כי הדבר נובע משקולים פוליטיים ולא הקלאיים.

השר ח. צדוק: אני חושב שיהיה זה מועיל לאוריינטציה

שלנו, אם תהיה לפנינו רשימה של כל

36 הישובים כדי שנראה מה הפזור שלהם.

ב. אני חושב שרצוי כי כל נייר

כזה יהיה מלווה בהערכה תקציבית למספר שנים, ובאופן ספציפי - מה זה אומר לגבי התקציב של השנה-שנתיים הקרובות.

השר י. גלילי: נקטע עכשיו את הדיון, אך קודם אעיר

שתי הערות: הסקירה של יחיאל טרם

נשלמה, כי בקשתי שיתן גם נתונים תקציביים, אך נשמע זאת בפתח הישיבה הבאה. א

אני רוצה להעיר שתי הערות: 1. אני

מאד ממליץ שנמשיך לשמור על הנוהג המקובל בועדה זו, שנושאים הנמצאים בהתהוות של הכרעה ודיון, לא יהיו נתונים לעסוק צבורי-פומבי, אחרת הדבר מתנפח ומקבל משמעות שלילית. אני קובע עובדה, שעד כה לא היה פרסום ברבים של ההצעות והתכניות של ההתישבות, ועל-ידי כך נמנענו מהנזק שבפרסום מוקדם ובלתי מוסמך.

2. המושג 36 הישובים אינו מושג שיש

לו איזה שהוא מעמד מטעם הועדה. אך נראה לי ששר המשפטים צודק בכך שרצוי שחברי הועדה יקבלו מושג, מה דעת מחלקת ההתישבות בקשר להתישבות.

רציתי להביא לדדיעתכם כי קיבלנו

מכתב מאת הקבוץ הארצי - ה"ש"צ, בו הם מציגים את התכניות שלהם להתישבות חדשה, מספרים על הגרעינים שלהם ומבקשים לקבוע לגרעינים שלהם קבוץ שני ברמת הגולן בנוסף לגשור, שהם עומדים להקימו, וכן בפיתחת רפיח, לגביה הם אומרים: "אם הסרת ההסתיגויות הפוליטיות שקבענו לנו לשלובם של הבדואים בתכניות הפיתוח של האזור, אנו מבקשים להשתתף בהתישבות באזור, ולקבוע לנו משבצת התישבותית".

אמנם הועדה שלנו אינה עוסקת ביעוד

גופים להתישבות, וצדקה עשה איתנו הקב"ה שלא הסמיך אותנו לכך. (איש

לשם-כך ועדה שבראשה עמד מקודם הרצפלד ז"ל, ועתה עומד בראשה גבתי יבל"א,

השר י. גלילי

ובה משתתפים נציגי הגופים ההתישבותיים והם אשר דנים ביעוד הגופים.
אני מספר על-כך כדי לשמח לבב אנוש, כי אנו מעונינים במירב ההתלכדות
בנושא ההתישבות החדשה. נמצא שבין החלטות הממשלה לבין עמדת מפ"ם
או הקבוץ הארצי, חוץ עתה רק הבדל אחד, והוא עמדתם לגבי ההתישבות
בבקעת הירדן, ממנה הם נוהגים להסתייג, מבלי שהם מפרסמים ברבים
את הסתייגותם.

השר ח. צדוק:

לגבי העניין התקציבי, אני מבקש
לא להסתפק בהצגת הנתונים בעל-פה,
אלא גם בכתב, תוך תאום עם עמדת האוצר והסוכנות היהודית.

השר י. גלילי:

תאום עם האוצר אין פירושו הסכמת האוצר.

השר ח. צדוק:

לפחות נדע מה מוסכם ומה אינו מוסכם.

(המשך הדיון נדחה)

(הישיבה ננעלת)